

DOCUMENT OFICIAL

DATA:4/9/2015

Projecte de les intel·ligències
múltiples

PROJECTE DE LES INTEL·LIGÈNCIES MÚLTIPLES

ELABORAT PER:
Lluís Guzmán

Coordinador I.M.

4 de setembre de 2015

SUPERVISAT PER:
Robert Lara

Director

4 de setembre de 2015

APROVAT PER:
Claustre

9 de setembre de 2015

ÍNDEX

1. MARC TEÒRIC	P. 3
1.1 Teoria de les Intel·ligències Múltiples	
1.2 Justificació a la nostra escola	
2. DISSENY DELS ESPAIS I TALLERS	P. 5
2.1 Programació	
2.1.1 Criteris comuns	
2.1.2 Criteris específics	
2.2 Proposta metodològica de les sessions	
2.3 Avaluació	
2.4 Temporització	
3. COORDINACIÓ DELS TALLERS	P. 8
4. BIBLIOGRAFIA	P. 9
5. ANNEX	P. 10
5.1 Sortides per intel·ligències	
5.2 Plantilla de programació	
5.3 Unitats interdisciplinars amb les I.M.	
5.4 Propostes d'activitats d'I.M.	

1. MARC TEÒRIC

1.1 Teoria de les Intel·ligències Múltiples

Howard Gardner defineix la intel·ligència com la capacitat per resoldre problemes quotidians, per generar nous problemes, per crear productes o per oferir serveis dins el propi àmbit cultural.

És una destresa que es pot desenvolupar. Gardner no nega el component genètic, tots naixem amb unes potencialitats marcades per la genètica. Però aquestes potencialitats es desenvoluparan d'una manera o d'una altra depenent del medi ambient, les nostres experiències, l'educació rebuda, etc. Cap esportista d'elit arriba al cim sense entrenar, per bones que siguin les seves qualitats naturals. El mateix es pot dir dels matemàtics, els poetes, o de la gent emocionalment intel·ligent. Howard Gardner afegeix que igual que hi ha molts tipus de problemes que resoldre, també hi ha molts tipus d'intel·ligència. Fins a la data Howard Gardner i el seu equip de la universitat de Harvard han identificat vuit tipus diferents:

- **Intel·ligència Lògica i matemàtica**, la que fem servir per resoldre problemes de lògica i matemàtiques. És la intel·ligència que tenen els científics. Es correspon amb el mode de pensament de l'hemisferi lògic i amb el que la nostra cultura ha considerat sempre com l'única intel·ligència.
- **Intel·ligència Lingüística**, la que tenen els escriptors, els poetes, els bons redactors. Utilitza tots dos hemisferis.
- **Intel·ligència Espacial**, consisteix en formar un model mental del món en tres dimensions, és la intel·ligència que tenen els mariners, els enginyers, els cirurgians, els escultors, els arquitectes, o els decoradors.
- **Intel·ligència Musical** és, naturalment la dels cantants, compositors, músics, ballarins.
- **Intel·ligència Corporal - kinestèsica**, o la capacitat d'utilitzar el propi cos per realitzar activitats o resoldre problemes. És la intel·ligència dels esportistes, els artesans, els cirurgians i els ballarins.
- **Intel·ligència intrapersonal** és la que ens permet entendre'ns a nosaltres mateixos. No està associada a cap activitat concreta.
- **Intel·ligència interpersonal**, la que ens permet entendre els altres, i la solem trobar en els bons venedors, polítics, professors o terapeutes.
- La intel·ligència intrapersonal i la interpersonal conformen la **Intel·ligència emocional** i juntes determinen la nostra capacitat de dirigir la nostra pròpia vida de manera satisfactòria.
- **Intel·ligència Naturalista**, la que utilitzem quan observem i estudiem la natura. És la que demostren els biòlegs o els herbolaris.

1.2 Justificació a la nostra escola (Competències – projectes – IM)

Des de la nostra escola considerem treballar les Intel·ligències Múltiples de manera sistemàtica generant experiències que animin als alumnes a conèixer-les, aprofundir i desenvolupar-les de manera lúdica i generant curiositat per a diferents maneres d'entendre el món i els seus processos.

Proposem que es treballin de manera independent, sense estar lligades a una matèria concreta, per tal de dur a terme una metodologia diferent de la resta d'assignatures, entenent els tallers d'IM deslligats dels continguts que es treballen a les matèries i a la metodologia pròpia del treball per competències, que es fa paral·lelament.

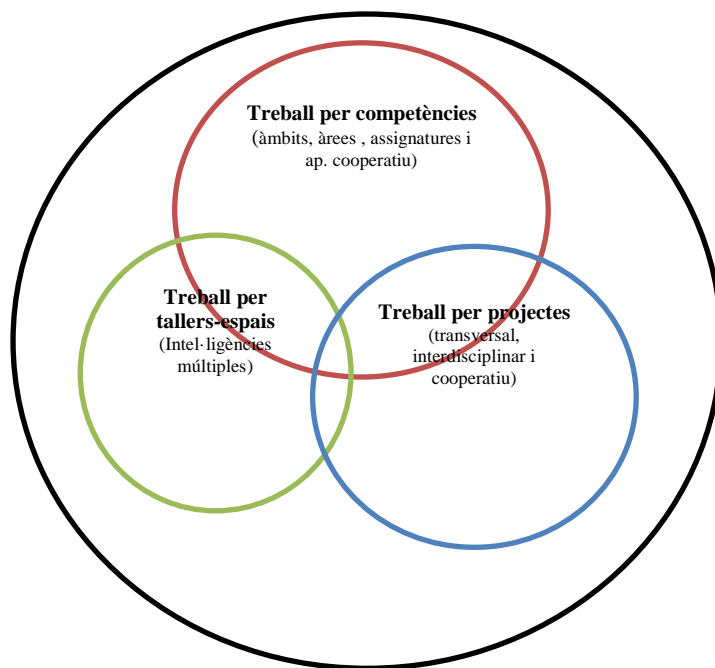
Considerem que és del tot important que els alumnes puguin escollir en funció de les seves pròpies destreses i de les que vol desenvolupar, per una banda, o per tal de reforçar aquelles mancances en la que ells considerin que poden millorar.

El treball per tallers en grups de diferents edats, es proposa pels següents motius. Considerem que una base important del coneixement s'adquireix a diferents nivells quan aquest és compartit a mode d'experiències. És important considerar que l'aprenentatge significatiu pren més valor quan són els mateixos alumnes, entre iguals, que s'ajuden i reben ajuda uns dels altres, s'expliquen amb les seves pròpies paraules allò que s'espera que desenvolupin o duguin a terme i hi aporten part de la seva experiència, a diferents nivells segons l'edat que tinguin, a les activitats que realitzen.

En aquest sentit, es té en compte que els tallers d'IM són espais programats de forma oberta, és a dir que les programacions de les activitats que es duen a terme són flexibles i, per tant, no és necessari adaptar-les (ja sigui per alumnes d'altres capacitats o alumnes amb adaptacions curriculars o metodològiques) i tothom en pot participar, amb diferents nivells d'aplicació pràctica.

Tenint en compte la justificació anterior, es pretén, en última instància, que els alumnes, en desenvolupar les seves potencialitats des d'aquest prisma avancin pel camí de la realització personal i l'autoconeixement, el treball cooperatiu i la socialització.

Aquesta manera de treballar, la considerem un complement a la formació integral dels nostres alumnes. A l'escola treballem basant-nos en l'aprenentatge competencial, cooperatiu i socialitzador, per projectes i amb Intel·ligències múltiples. Aquest últim és un complement als altres dos en el sentit que aporta ingredients al desenvolupament holístic dels alumnes. Aporta a l'aprenentatge dins l'escola un component metodològic propi de l'educació no-formal, el treball lúdico-pràctic que poc a poc impregna els altres dos prismes i aporta estratègies de treball alternatives i innovadores dins l'aula formal.

Treball per competències: UNESCO, cognitivisme, adaptacions curriculars, PI's, ap. Cooperatiu, especificitat, ...
Treball per projectes: lliure, semi-dirigit, paidocentrisme, interdisciplinari, Dewey, Gestalt, inclusivitat, flexible, interessos reals, practicitat, ...
Treball per espais-tallers: Gardner, Montessori, Thomas Armstrong, Orff, Lozanov, capacitats, inclusiu no-adaptacions concretes...

2. DISSENY DELS ESPAIS I TALLERS

El projecte de treball de les intel·ligències múltiples a l'escola parteix de la necessitat d'oferir als alumnes diverses maneres d'aprendre i gaudir fent-ho aprofitant el màxim les seves capacitats i aprofundint en cada una d'elles de manera lúdica, creativa, dinàmica i semi-dirigida.

La proposta del treball de les IM es durà a terme de la següent manera:

Es crearà un taller específic per a cada una de les intel·ligències proposades per H. Gardner. Cada taller serà dissenyat i dut a terme per un mestre específic (especialista) que serà l'encarregat de programar-los, dirigir-los i *avaluar-los* (entenent avaluació com a observació i seguiment dels alumnes que hi participen).

Cadascun dels tallers tindrà un espai dissenyat concretament per a treballar la intel·ligència que s'hi treballi, per tant, les aules hauran de reservar un *racó de la intel·ligència on pot haver-hi una mostra del que es treballarà o s'està treballant en aquell moment.

Per tal de procurar l'adaptació i enteniment de manera similar per part de tots els membres del claustre, en relació a les intel·ligències múltiples, es proporcionarà una sèrie de material bàsic i flexible que guiarà el procés que seguiran tots els tallers, per una banda comú a tots (metodològic, informatiu i pràctic) i per l'altra específic de cada intel·ligència (recursos didàctics, propostes de programació i d'avaluació).

D'altra banda el projecte serà gestionat per una comissió d'IM que comptarà amb un equip d'orientació i coordinació que serà l'encarregat de fer el seguiment dels processos que es duguin a terme, assessorar als mestres que realitzin els tallers i proposar activitats varies a partir d'una plataforma virtual.

La manera de treballar amb tallers es gestionarà de la següent manera:

S'organitzaran grups mixtos entre cursos tenint en compte la següent configuració: Cicle inicial i 3r curs, per una banda; i 4t curs i cicle superior, de l'altra. Hi haurien dos grans grups de treball.

Cada un dels grups compta, com a especialistes en els tallers, els tutors dels grups que hi participen més dos mestres especialistes. Un total de 8 mestres.

2.1 Programació

Per tal d'elaborar la programació dels tallers IM es tindrà en compte un seguit de criteris. Per una banda els objectius comuns per a tots els tallers i per l'altra els específics i observables encarats als alumnes que hi participaran.

2.1.1 Criteris comuns

En cada un dels tallers es procurarà treballar a partir dels següents criteris que guiaran el procés metodològic de les sessions:

- Treball lúdic i semi-dirigit* de les intel·ligències
- Capacitat de resoldre problemes reals
- Capacitat de crear productes efectius
- Potencial per a trobar o crear nous problemes

2.1.2 Criteris específics (IM)

A continuació es presenta, a mode d'orientació, una sèrie de criteris que suggereixen les actituds i comportaments propis dels alumnes entenent-los des de cada intel·ligència en concret. Aquests ens poden servir tant per a conèixer millor als alumnes en relació a cada una com per a guiar-nos en la tasca de desenvolupament de les sessions. De la mateixa manera poden servir-nos com a indicadors per a crear o comprendre les eines d'avaluació que es proposaran més endavant.

Intel·ligència interpersonal

- Entén bé al mestre i als companys
- Interacciona i coopera bé amb la resta
- Es bon organitzador i líder
- Empatitza amb facilitat
- Es un bon mediador
- Li agraden els jocs socials
- Escolta bé als altres

Intel·ligència Intrapersonal

- Li agrada més treballar sol
- Es motiva a si mateix
- És intuïtiu, té sentit d'independència
- Té opcions pròpies
- Té autoconfiança i autoestima altes
- Es conscient de les seves debilitats i fortaleces, y es especialment realista

Intel·ligència lingüística

- Li agrada llegir i escriure
- Gaudeix amb els jocs de paraules
- Té una bona memòria per a noms i llocs
- Li agrada escoltar histories
- Té un vocabulari bo per a la seva edat

Intel·ligència lògico-matemàtica

- Desxifra fàcilment les series
- Li agraden les idees abstractes, puzles, escacs...
- Li agraden els jocs de lògica
- Calcula amb números mentalment sense dificultats

Intel·ligència corporal o cinestètica

- Recorda sensacions corporals
- Troba difícil estar quiet
- Es bo en esports, ball o drama
- Té una coordinació excel·lent
- Es comunica bé utilitzant gestos
- Aprèn millor amb activitats físiques

Intel·ligència espacial

- Aprèn amb imatges i dibuixos
- Recorda amb facilitat on deixa les coses
- Li agrada dibuixar, dissenyar, construir,...
- Interpreta mapes i diagrames amb facilitat
- Li fascinen les màquines i reproduïx imatges amb facilitat
- Té un gran sentit de la orientació

Intel·ligència musical

- Canta o xiula sovint
- Recorda melodies
- Té sentit del ritme
- Es sensible als sons de l'ambient
- Li agrada la música (mentre fa una activitat)

Intel·ligència naturalista

- Reconeix flora i fauna amb facilitat
- Mostra una sensibilitat especial amb la naturalesa
- Gaudeix amb les activitats a l'aire lliure
- Li agrada col·leccionar, classificar, llegir sobre coses de la naturalesa

2.2 Proposta metodològica de les sessions

L'estructura dels tallers serà la següent:

Espai de creació lliure: és un espai de l'aula on els alumnes disposen de material variat en relació a la intel·ligència que es treballa. En aquest espai, que serà un racó de l'aula destinat específicament per a això, els alumnes podran decidir lliurement, d'un conjunt de propostes, què utilitzar i com per a crear o treballar la Intel·ligència corresponent. La consigna serà la marcada en els criteris comuns i específics i hauran de poder demostrar què han creat o com han aprofitat el temps compartint-ho amb la resta del grup finalitzada la sessió.

Espai de creació dinamitzada: és en aquest "espai" on el mestre dirigirà la sessió que hagi dissenyat. Serà la resta de l'aula física i estarà dirigida pel mestre especialista que condueixi la sessió. (estratègies planes. 142-152 T. Armstrong 2014)

Per tal de poder deixar constància de les sessions dutes a terme, els mestres especialistes comptaran amb les *Plantilles de programació* dissenyades amb aquesta finalitat. La plantilla constarà dels següents elements:

- OBJECTIUS DE LA SESSIÓ.
 - ACTIVITAT CREACIÓ DINAMITZADA (breu explicació)
 - MATERIAL per a l'activitat dinamitzada
 - ACTIVITAT CREACIÓ LLIURE.
 - MATERIAL per a l'activitat lliure
 - RECURSOS (bibliografia, enllaços web, vídeos,...)
- Aquestes dues "activitats" o espais, es poden desenvolupar de manera simultània i de lliure elecció o bé consecutiva i que tots ho facin tot.

2.3 Avaluació

- Punt de vista del mestre:

La funció dels Espais-tallers no és avaluar els nens sinó:

- Observar-los
- Fer-los un seguiment interdisciplinar
- Motivar-los a explorar i explorar-se
- Promocionar la coneixença
- Promoure activitats alternatives i dinàmiques on puguin destacar
- Potenciar les seves pròpies habilitats
- Procurar millorar la seva autoconeixença, autoconcepte i autoestima

Per aquest motiu, l'equip assessor elaborarà i distribuirà unes taules d'observació específiques de cada intel·ligència per tal de fer el seguiment als alumnes. Aquest seguiment es farà per tal de promocionar aquells que destaquin o reforçar aquells que ho necessitin, per tant, no serà necessari fer un seguiment acurat de tots els participants, però sí conèixer-los suficientment a tots per a fer les observacions pertinents a qui ho requereixi.

Per tal de fer real, útil i pràctica la observació i seguiment, els mestres disposaran de la hora de "programació" mensual per a reunir-se, si cal, amb els tutors, equip assessor... i fer el pertinent traspàs d'informació d'allò percebut des del punt de vista d'especialista. Seria bo que cada alumne acabés el taller amb un comentari fet per part del mestre, per escrit (encara que fos només una frase). S'ha de tenir en compte que en molts tallers hi haurà un producte físic, també pot ser objecte d'observació. Es poden fer fotografies del procés, gravacions...

- Punt de vista de l'alumne:

Al final de cada sessió els alumnes que han participat i vulguin faran una valoració del taller. Ja sigui per escrit, oralment o lliure en relació a l'experiència i habilitats... (expressar com s'han sentit, què els ha agradat, què els agradaria...) Quan hagin passat per tots els tallers-espais, se'ls passarà un petit qüestionari, adaptat a l'edat per tal de fer una revisió de l'experiència.

2.4 Temporització

Les sessions tindran una durada d'una hora i mitja setmanal per a cada un dels grups. De 9 a 10:30 ho duran a terme el C.I. i 3r curs, i després del pati el C.S. i 4t curs.

Cada 2 setmanes els alumnes treballaran des d'una IM diferent. D'aquesta manera treballaran 4 intel·ligències (8 setmanes) i es tornaran a fer grups.

Pel que fa a la tria dels tallers, els alumnes podran escollir quin taller fer però equilibrant els grups: Escolliran 5 dels 8 tallers i, d'aquests, en faran 4 seguint l'ordre que se'ls indiqui. Quan hagin de tornar a escollir podran repetir 2 dels anteriors i escollir-ne 3 de nous. La finalitat és que almenys una vegada treballin des de totes les IM.

El repartiment dels grups el faran els mestres especialistes de cada intel·ligència amb l'assessorament de l'equip de la comissió d'Intel·ligències Múltiples.

3. COORDINACIÓ DELS TALLERS D'IM

A fi de poder fer un seguiment del funcionament dels tallers, es crearà una comissió/equip de coordinació i seguiment dels tallers, les funcions del qual seran:

- Creació dels grups i entrega quinzenal d'aquests als mestres especialistes
- Assessorament en el disseny, planificació,...
- Seguiment de les observacions dels mestres (si cal i és rellevant traspàs als tutors)
- Creació i manteniment de la base de dades on hi haurà:
 - Recursos didàctics i propostes d'activitats
 - Informació genèrica sobre les I.M.
 - Recursos per a l'avaluació i l'observació
 - Objectius i distribució dels tallers

Totes aquestes funcions les durà a terme la comissió a l'escola durant la hora quinzenal de trobada de les comissions de l'escola.

El seguiment dels tallers d'IM es duran a terme mitjançant una xarxa de comunicació virtual creada específicament amb aquest fi en el qual els mestres especialistes de cada taller penjaran les seves programacions, valoracions, dubtes o suggeriments que calgui que revisi la comissió pertinent.

4. BIBLIOGRAFIA

LECTURES I ARTICLES

- ARREAZA, F.; PÉREZ, M.; GÓMEZ, N. *Evaluación y competencias básicas*
- ASOCIACIÓN MUNDIAL DE EDUCADORES INFANTILES. *Las Inteligencias Múltiples de los niños y niñas*
- DANIELSON, C.; ABRUTYN, L. *Una introducción al uso de portafolios en el aula*
- DOGC. *Currículum educació primària*
- FARRUGIA, R. *Inteligencias Múltiples*
- FERRÁNDIZ, C.; PRIETO, M. D.; GARCÍA, J. A.; LÓPEZ, O. *Las Inteligencias Múltiples: Un modelo de Identificación de talentos específicos*
- GARDNER, H. *Del Proyecto Cero a la comprensión*
- GUIM, J. *Congreso internacional de Inteligencias Múltiples*
- GUZMÁN, B.; CASTRO, S. *Las inteligencias múltiples en el aula de clases*
- LIZANO, K.; UMAÑA, M.. *La teoría de las Inteligencias Múltiples en la práctica docente en Educación Preescolar*
- LUZ, S. *El docente y las Inteligencias Múltiples*
- MONEREO; POZO. *Competencias básicas. Apuntes metodológicos*
- QUIRÓS, V. *Las Inteligencias Múltiples en la redacción y comprensión de lectura*
- SERRANO, A. *Comparación de las Inteligencias Múltiples en niños(as) que pertenecen a escuelas con distintos modelos pedagógicos*
- TEIXIDÓ, J. *Aprender a aprender. Delimitació de components i aspectes a considerar en el treball a l'escola i a l'institut*
- TOURÓN, J. *La identificación del talento en la escuela*

EDUCAT: REVISTA DE PSICOPEDAGOGIA

- CEBRIÁN FERNÁNDEZ, N. *El joc com a potenciador de les intel·ligències múltiples, Educat núm. 4*
- GUIRADO i SERRAT, A. *Orígens del coneixement i la intel·ligència: perspectives històrica i evolutiva de les capacitats intel·lectuals. Present i futur, Educat núm. 4*
- RABASSEDA SÁNCHEZ, M. *Entrevistem a... Àngel Guirado. Mestre i Doctor en Psicologia. Especialista en Altes Capacitats, Sobredotació i Talents, Educat núm. 7*

AUDIOVISUALS

- *El aprendizaje por competencias en el marco de la educación permanente* (33 min)
- ROBINSON, KEN. *Gente con talento* (20 min)
- SANMARTÍ, NEUS. *Què ha d'aprendre el meu fill?* (56 min)
- TVE2. *Entrevista a Roger Schank* (8 min)
- GARDNER, H. *Las 7 inteligencias* (9 min)
- Para todos La 2. *Debate: Las inteligencias* (29 min)
- GARDNER, H. *Las intel·ligències múltiples* (60 min)
- IKAIA TV – Capítulo 0 *Inteligencias Múltiples en el siglo XXI* (10 min)
- SINGULARS. *Montserrat del Pozo* (40 min)

E-BOOKS

- ANTUNES, C. *Estimular las Inteligencias Múltiples*
- ARMSTRONG, T. *Inteligencias multiples. Cómo descubrirlas y estimularlas en sus*

hijos

- CONTRERAS, O.; DEL BOSQUE, A.E. ***Aprender con estrategia***
- ORTIZ, E.M. ***Las inteligencias múltiples en la educación de la persona.***
- VAELO, J. ***El profesor emocionalmente competente. Un puente sobre "aulas" turbulentas***
- GARDNER, H. ***Arte, mente y cerebro. Una aproximación cognitiva a la creatividad***
- DÍAZ LEFEBVRE, R. ***Inteligencias Múltiples ¡Despierte el potencial de aprendizaje!***
- GARDNER, H.; FELDMAN D. H.; KRECHEVSKY, M. ***El proyecto spectrum. Tomo II: Actividades de aprendizaje en la educación infantil***
- GARDNER, H. ***Estructuras de la mente***

5. ANNEX

- 5.1 Sortides per intel·ligències
- 5.2 Plantilla de programació
- 5.3 Unitats interdisciplinars amb les I.M.
- 5.4 Propostes d'activitats d'I.M.